

Evropska
komisija

Materiali za stik z živili

*Zdravje in
varnost hrane*

Materiali za stik z živili

Uvod

Živila prihajajo med proizvodnjo, predelavo, shranjevanjem, pripravo in strežbo, torej pred njihovo dejansko uporabo, v stik s številnimi materiali in izdelki. Takšni materiali in izdelki se imenujejo **materiali za stik z živili**. To so na primer posode za prevoz živil, stroji za predelavo živil, materiali za embalaranje, kuhinjska posoda in namizni pribor. Takšni materiali bi morali biti dovolj inertni, da njihovi sestavni deli ne bi imeli škodljivega učinka za zdravje potrošnikov ali da ne bi vplivali na kakovost

živil. V Evropski uniji (EU) veljajo številne pravne zahteve in oblike nadzora za zagotovitev varnosti materialov za stik z živili in olajšanje prostega pretoka blaga.

Več informacij o materialih za stik z živili je na voljo na spletnem mestu Evropske komisije http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/foodcontact/index_en.htm, vključno s povezavami do vse ustrezne zakonodaje.

Zakonodaja

Pravo EU določa zavezujoče predpise, ki jih morajo nosilci dejavnosti upoštevati. Predpisi so lahko splošni, tj. lahko se uporabljajo za vse materiale za stik z živili, ali pa se nanašajo samo na določene materiale. Če določenih predpisov EU ni, lahko pravo EU dopolnjuje nacionalna zakonodaja držav članic.

Splošna zakonodaja

Uredba (ES) št. 1935/2004 opredeljuje usklajen pravni okvir EU. Določa splošna načela varnosti in inertnosti za vse materiale za stik z živili.

V skladu z načeli, določenimi v Uredbi (ES) št. 1935/2004, materiali ne smejo:

- sproščati svojih sestavin v živila v količinah, ki so škodljive za zdravje ljudi,
- na nesprejemljiv način spreminjati sestave, okusa in vonja živil.
- postopek za izvajanje ocen varnosti snovi, ki se uporabljajo pri proizvodnji materialov za stik z živili, v kar je vključena **Evropska agencija za varnost hrane**,

Pravni okvir določa tudi:

- posebna pravila za aktivne in inteligentne materiale (ki po svoji zasnovi niso inertni),
- pravila o označevanju, vključno z navedbo uporabe (npr. avtomat za kavo, steklenica za vino ali jušna žlica) ali ponatisnjenim znakom ,
- dokumentacijo o skladnosti in sledljivost.

Dobra proizvodna praksa

Uredba (ES) št. 2023/2006 zagotavlja stalno skladnost z zahtevami pri proizvodnji materialov za stik z živali, in sicer z zagotavljanjem:

- prostorov, ki ustrezajo namenu, ter seznanjenostjo osebja s ključnimi fazami proizvodnje,
- dokumentiranega sistema zagotavljanja kakovosti in sistema za nadzor kakovosti, ki se vzpostavita in izvajata v prostorih, ter
- izbire ustreznih vhodnih materialov za proizvodni proces zaradi varnosti in inertnosti končnih izdelkov.

Pravila dobre proizvodnje se uporabljajo v vseh fazah celotnega procesa, proizvodnjo vhodnih materialov pa ureja druga zakonodaja.

Zakonodaja EU o posebnih materialih in snoveh

Poleg splošne zakonodaje nekatere materiale za stik z živali – keramične materiale, regenerirano celulozno folijo, polimerne materiale (vključno z recikriranimi polimernimi materiali) ter aktivne in inteligentne materiale – urejajo tudi drugi ukrepi EU. Obstajajo tudi posebna pravila o nekaterih vhodnih snoveh, ki se uporabljajo za proizvodnjo materialov za stik z živali.

Najobsežnejši ukrep je uredba EU o polimernih materialih in izdelkih, tj. **Uredba (EU) št. 10/2011**. Ta opisuje pravila o sestavi polimernih materialov za stik z živali, vključno s seznamom snovi Unije, ki so dovoljene za uporabo pri proizvodnji polimernih materialov za stik z živali. Vsaki snovi dodeljuje posebno številko.

Obveščanje

Proizvajalci materialov za stik z živali morajo tudi zagotoviti ustrezno obveščanje o varni uporabi svojih proizvodov.

Takšno obveščanje mora biti namenjeno uporabnikom v oskrbovalni verigi, da bi se zagotovila ustrezna uporaba polizdelkov. Če je potrebno, se pripravijo tudi navodila za potrošnike, ki slednje obveščajo o varni in ustrezni uporabi izdelkov.

Uredba (ES) št. 10/2011 določa pravila za določitev skladnosti polimernih materialov in specifikacij ter omejitve uporabe teh snovi. Slednje vključuje mejne vrednosti migracije, ki določajo največjo količino snovi, ki lahko migrira v živila. Celotna migracija snovi iz polimernih materialov v živilo ne sme presegati 60 mg/kg živila.

Ker se viri poskušajo najboljše uporabiti, je recikliranje v proizvodnji čedalje pogostejše. Pri recikliranju se materiali lahko onesnažijo z neznanimi snovmi, zato [Uredba \(ES\) št. 282/2008](#) določa pravila za reciklirane polimerne materiale.

Aktivni in inteligentni materiali podaljšujejo rok uporabnosti z vzdrževanjem ali izboljšanjem stanja pakiranih živil, saj sproščajo ali absorbirajo snovi v živilih, iz njih ali okolja, ki jih obdaja. Zato zanje ne

velja splošno pravilo o inertnosti iz Uredbe (ES) št. 1935/2004. Posebna pravila iz [Uredbe \(ES\) št. 450/2009](#) se uporabljajo za obravnavanje njihovega posebnega namena, npr.:

- za absorpcijo snovi, ki so lahko prisotne v notranjosti embalaže za živila, kot sta tekočina in kisik,
- sprostitvev snovi v živila, kot so konzervansi,
- označbo poteka roka uporabnosti s sproščanjem snovi, ki povzročajo spremembo barve, zaradi trajanja in temperature shranjevanja.

Pripravljen bo še seznam snovi Unije, ki so dovoljene za proizvodnjo aktivnih in inteligentnih materialov.

Obveščanje znotraj oskrbovalne verige se na splošno zagotovi z izjavami o skladnosti. Označevanje je glavni način obveščanja prodajalcev na drobno in potrošnikov.

Prodajalci na drobno in potrošniki bi morali upoštevati pravilna navodila za uporabo, da bi se preprečilo onesnaženje živil s snovmi iz materialov. Takšnega onesnaženja ni možno vedno zaznati, uporaba materialov za nepredvidene namene pa je lahko nevarna.

Nacionalna zakonodaja o posebnih materialih

Kadar ni posebne zakonodaje EU, lahko države članice določijo nacionalne ukrepe. Na primer, na ravni EU ni posebnih ukrepov o papirju in lepenki, kovini, steklu ali tiskarskih barvah. Nekatere države članice imajo zato svoja pravila. [Pregled](#) je na voljo na spletnem mestu Evropske komisije.

Usklajevanje in prihodnja zakonodaja

Evropska komisija izvaja analizo industrijske oskrbovalne verige, ki je vključena v proizvodnjo in trženje materialov za stik z živili. Zbira tudi informacije o nacionalnih ukrepih za materiale, za katere ni nobene posebne zakonodaje EU.

Na podlagi te analize bo Evropska komisija ocenila učinkovitost in uspešnost sedanjega stanja, vključno s koristmi, upravnimi bremenmi in stroški za podjetja. Upoštevala se bodo tudi možna zakonodajna neskladja in ovire v prostem pretoku teh materialov in izdelkov na trgu EU. Končno poročilo bo opredelilo podlago za premislek o morebitnih ukrepih v zvezi z materiali za stik z živili, ki bi jih bilo treba sprejeti v EU v prihodnosti.

Izvajanje zakonodaje

Za izvajanje zakonodaje o skladnosti materialov za stik z živili so odgovorne države članice. Njihovi pristojni organi preverijo dokumentacijo proizvajalcev materialov za stik z živili, opravijo pregled njihovih prostorov in tam ali na trgu odvzamejo vzorce za laboratorijske preizkuse. Pri tej nalogi na ravni držav članic sodelujejo nacionalni referenčni laboratoriji, znanstveno in tehnično pomoč tem laboratorijem pa zagotavlja referenčni laboratorij Evropske unije za materiale za stik z živili.

Več informacij
o materialih
za stik z živili

Urad za publikacije

Luksemburški Urad za publikacije
Evropske unije, 2015

© Evropska unija, 2015
Reprodukcija je dovoljena
z navedbo vira.

Printed in Luxembourg

Print

ISBN 978-92-79-51859-1

doi:10.2875/946285

EW-04-15-665-SL-C

PDF

ISBN 978-92-79-51882-9

doi:10.2875/703692

EW-04-15-665-SL-N